

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Kül. monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. n.

kedden, csütörtökön és szombaton délen.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

ápril—juniusi évnegyedes folyamára.

Előfizetési ár:

Félévre 6 forint o. ért.

Évnegyedre 3 „ „ „ „

Egy óra 1 „ „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bél-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Kolozsvárt, márczius 13-án, 1867.

Szabad kéz Erdélyben.

Több oldalról nyilvánulván azon nemes vágy, hogy mielőtt a kormány részére az országgyűlés által megszavazott szabad kéz hozzáfogva az erdélyi köztörvényhatóságok szervezéséhez, annak nehéz munkáját nem még nehezebbé tenni, hanem elősegíteni akaró nyílt hozzászólások által kifejezés adassék lapunkban többoldalu nézeteknek, s meg léven győződve, hogy e hazafiai sugallatból eredő vágnak elfojtása által bizonyosan rosszabb szolgálatot tennénk akár az ügynek, akár magának a kormánynak, mint ha azt nyilatkozni engedjük: ezennel megnyitjuk a szabad discussio terét az alábbi két cikkel, melyek több oldalról világítják meg a borongó kérdést, s melyek egyiránt alkotmányos észű és független hazafiaktól erednek.

Midőn a szabad eszmecsere szempontjából — melynek útját állani egy nyilvános közlönynek különben sem lehet feladata — erre elhatároztuk magunkat, meg lehet győződve mind a kormány, mind a tapintatosságot méltán követelő hazafiak köre, hogy ezt a lehető legértekebb megfontolás után tettük, arra oly előzmények és észlelet vezetett, melyek — nézetünk szerint — teljesen igazolják azt, ha netalán egymásnak részben ellentmondó, többféle véleményeket nyilvánosságra hozni indítva érezzük magunkat.

Előttünk tisztán az ügy érdeke áll, s csak örömmel tapasztalhatjuk, ha a nehéz göröngyös utat — min át kell vergődnünk, hogy célhoz juthassunk — minden oldalról megvilágítani buzgó hazafiai szolgálatkészséggel jönek elő honfitársaink. E nemes szolgálatkészséget éppen az ügy érdekében el kell fogadnunk, s nem mondhatjuk rossz visszahatás előidézésé nélkül senkinek, hogy arra nem szorultunk rá, menj lámpáddal és ne csinálj igen nagy világosságot, van nekünk kormányunk, mely a sötétben is tud tapogatózni stb.

A mi ezt illeti, mi éppen ellenkezőleg arról vagyunk meggyőződve, hogy végre — hála Istennek! — oly hazai kormányunk van, mely habár (s igen okosan) minden romamos lépéstől óvakodva, de nem félhomályban tapogatózva, hanem határozottan s biztos erélyvel kíván haladni nehéz útján, s nem tartja érdekében úgy tenni, mint azon kormányok tettek, melyek minden gyertyát kioltottak volt, hogy annál jobban lássanak.

Az erős hazafiai meggyőződés, mely hiszi, hogy nem a közvéleménynek magának ugyan, de azt megközelítő nézetnek adhat kifejezést, — mert a közvélemény — nevében senkinek sincs joga beszélni! — a meggyőződés, mondjuk, mely bona fide a haza javára s elég ildomos modorban kívánja manifestálni magát, még akkor is tiszteletreméltó, s elismerésre tarthat jogot, ha az valakinek nézetével nem mindenben megegyez.

Teljes megnyugvással, s kötelességünk teljesítésének tudatával adunk tehát alkalmat arra, hogy miután részünkről némi tájékoztató eszméket helyzetünket illetőleg már egy pár cikkben előre bocsátottunk, immár mások is gyakorolhassák a legszebb jogot, mit a nyilvánosság terén értelem- és hazafiságtól még a legmerevebb pártorgán se tagadhat meg kereken!

A mi álláspontunkat mindenki ismeri.

Nyíltan, határozottan bevallottuk azt, következtesen és elszántsággal ragaszkodtunk ahhoz kevésbé verőfényes napokban is, melyekre — bármily zord emlékeket hagytak is hátra — elégtételérzettel, azon öntudattal gondolunk vissza, hogy megtettük kötelességünket. Azon politika hívei voltunk, melyet Deák Ferencz vezért, s melynek diadalát ünnepli ma az egész magyar királyság, s nincs okunk attól megtagadni ezutánra is hűségünket. E politika egyszersmind az országgyűlés többségének politikája, s mindekkor egyszersmind a miniszteriumé is, mely azon testület többségének kifolyása. Igen természetes tehát, hogy azon szerény befolyással, mit e közlöny által gyakorolni hatalmunkban áll, álláspontunkkal összhangzólag csak oda kívánhatunk hatni, hogy a végrehajtó hatalom szerencsésen megoldhassa feladatát, melyre az országgyűlés által — a parlamenti életben majdnem példátlan bizalommal — felruházottat.

S örömmel constatáljuk, hogy azon nézetek is, melyek nyilvánosságra törhetni lapunkban keresnek tért, általában azon felfogásból indulnak ki, hogy a kormány feladatát nem követelésekkel nehezíteni, hanem vélemények ismertetése által hazafias szolgálatkészséggel elősegíteni kell és lehet.

Mi is azt hisszük, s épp azért hallunk véleményt több oldalról is! A vélemények elhárítása helyett a véleménysszabadság bizonyára becsesebb gyümölcsöket termend itt a kormány részére is!

A kérdés súlypontja ez:

A királyhágón belüli abnormis helyzettel szemben, az átmeneti szervezésre nézve, a legislatio útján definitív elrendezésig, teljhatalommal felruházott felelős miniszteriumnak minő tekinteteket ajánlhatunk figyelembe azon lelkiismeretes meggyőződésel, hogy azzal a kormány különböznék is nehéz feladatát nem tesszük meg nehezebbé?

Elég fontos kérdés, hogy mindenki, a kinek egy jó eszméje van, eléálljon vele!

De — bátrak vagyunk hangsúlyozni — egyszersmind elég életbevágó kérdés, hogy mielőtt valaki hozzászólni kíván, előbb veszen számot a helyzet természetével, eszméivel és saját hazafiai lelkiismeretével, mert ha felelős a kormány a koronának adandó tanácsaiért, vajon mi ne volnának felelősek adandó véleményeinkért legalább önmagunknak!?

H. S.

Kolozsvár, márcz. 25. 1867.

Erdély más viszonyok között van, mint az anyakirályság, 1848-dik törvényeink életbe lépése óta ugyanazon egy ország, de itten nemzeti, egyszersmind törvénykezési tekintetben merülnek fel — ezekre figyelemmel kell lenni! — ezt állítják sok aggodó, de azért tiszta észű, gyanúsítás alá nem jöhető hazafiak.

Erdélynek más viszonyai vannak, csinján kell vele bánni, viszhangozzák az Urbán, Bach, Schmerling, Nádasdi korszakot, vaskövekkel végig szolgáló, állomásaikhoz példátlan szívóssággal ragaszkodó beamterek.

Erdély törvénykezése oly karban, állapotban van, hogy azt legkevésbé változtatni, annak kinővéseit megnyirbálni, veszély nélkül nem lehet! Kiáltják az ügyvédi monopolium alatt magokat jól érző némely ügyvédek — tisztelet a kivételnek — ezt utánhangozzák a paragraphusok tömkelegéből tetszés szerint jobbra, balra itélő némely bírák is.

Ily és hasonló ellenvetések hozzatnak fel Erdély mostani rendszere változtatása, municipalis élete visszaállítása ellen, s úgy gondolom, ily és hasonló észrevételek voltak befolyással arra, miszerint felelős kormányunknak az alkotmány visszaállítására a képviselőház elejébe terjesztett javaslatában Erdély jelenlegi politikai és törvénykezési rendszere fenntartani indítványozottat.

De képviselőink közül éber hazafiak valának jelen — jelenvolt két rendbeli régibb erdélyi országgyűlésiek, mint független jellemes hazafi, szép emléket maga után hagyó magyarhoni képviselő Ujfalussy Miklós, *) neki és azoknak köszönhetjük azt, hogy a miniszteri előterjesztés, egy a kormánynak adott, Erdélyt illető teljes felhatalmazással eszereltetett fel, és ha nem is nyertük azt, mit a Királyhágón tuli rész, azon szabad kéz, melyre Királyhágón inneni megyeink sorsa és ideiglenes rendezése bízva van, alkotmányos és bizalmunkat teljes mértékben bírja.

Azt hiszem tehát, hogy szemben azon ellenvetésekkel, melyeket cikkek elején idéztam, ideje határozott kifejezést adni azon nézetnek, hogy a hatósági alkotmány teljes visszaállítása — a törvénykezés reánk erkölcsileg és anyagilag súlyosodó kinővései orvoslása éppen úgy lehetséges, mint a Királyhágón tuli részekben.

Én csak az ellenvetők első osztályához fordulok, az aggodó honfiakhoz — a több viszhangozó ellenvetőkkel nincsen szavam, azok ellen nincsen argumentum, nincsen capacitatio, mert okaik önzés, hivatalban maradás reményei — a provisorium tovább-húzóadásának kizsákmányolása.

Kérdem tehát ezen Erdély viszonyait más szemmel néző uraktól: arra legyen-e kárhoztatva e szegény, annyit szenvedett kis országgrész, hogy, mint nagyon találóan mondá a képviselőházban, honunk egyik legtisztelendő, egyik legkövetkezetesebb, elveit soha meg nem tagadó nagy hazánk fia gr. Teleki Domokos — ezen ország, mely a monarchia 18 évi mostoha kormányzása alatt kiválóan legmostohább kormányoztatott — most, midőn egy szebb jövő hajnala kezd egünkön mutatkozni, ujjolag, mostoha gyermekként, kizárva legyen-e az oly rég várt alkotmányos élet gyakorlatából? és kérdem: hol az aggodalom oka, hol annak alapja?

Bátran hivatkozhatom az 1861-iki megyei bizottmányok eljárására önálló városunk gyűléseire, hol van egy megyei vagy városi hatóság, hol a magyar elem tulsúlyában, vagy a körülmények jobbra fordultában bízakodva — a több testvérmekkel szakadásig összetűzött volna, ha a választók szavazatukat, a tanácskozik okoskodásaitak ne tudták, ne akarták volna akként gyakorolni, hogy az alkotmány és nemzeti igények kielégítve legyenek!?

Megjegyezve azt, hogy az alkotmányos érzelmű román és szász testvérekről és a józan felfogású népről szölok, kiknek körébe kell menni, hogy meggyőződjünk, mikép van ott józan felfogás, van irántunk bizalom.

Bizlek kormányunk megyeinkbe s városi hatóságainkba; bizlek azoknak az alkotmányos testvériséget, egyenjogúságot méltányló érzületébe, és be lesz bizonyítva, hogy ezen megyék a kormány nehéz feladatát még nehezebbé nem teendik, *) hanem kezét fogva alkotmányunk diadal-ünnepe, megfontolás, méltányos igazság, testvériség kísérend minden hazafit a szavazatszedő urnához és bizalommal fog megajándékozni minden nemzeti igények nélkül, ki bizalomra érdemes!

Vannak bizalmat bíró, hazafi érzelmű főispánaink, hol nincsenek ilyenek, kell okvetetlen kinevezni — ezek vezérletére kell bízni az átalakítást és ők eltávolítják a módot, úgy vezetni a megyei közvéleményt, hogy alkotmány, nemzeti igény, igazság és moral kielégítve legyenek.

Küldjön kormányunk városainkba független, pártokon felül álló hazafi biztosokat, hogy ezek valahára az annyi provisorium alatt összehalmozódott elemek epuratiojára nyissák ki a tanácskozási termeket, a választást gyakorolhatni már-már alig váró polgárokat legszebb jogok gyakorlatára vezessék be, és ha néhány hivatalnok, ki bizalmat nem érdemel, kimarad, ha a választott polgárság száma bizalmat inkább bíró egyénekkel cseréltetik fel, azért még nem lesz semmi nagy veszély.

És végre nézzem a kormány a választás alá nem eső más hivatalnokok sorain elfogulatlanul és igazsággal végig, és ha talál olyakat, kik a mult minden rendszerek mellett egész buzgósággal, egész lélekkel kitétek magukat, kik ott tényezőül működtek, nézzem körül a törvényszékek tagjai során végig, és ha olyanokra akad, kik az osztó igazság mérlegét ide-oda billegették: fogjon az epuratiohoz szigoruan, nyugtassa meg az aggodó hazafiak érzületét, adjon elégtételt a politika moráljának.

És itt az opportunitás előttem nem igen kedvelt okát is fel kell hoznom állításom erősítésére.

Ne adja az ég, de jöhetnek a honra újra nehez napok. Jöhetnek majd valaha még a jellemeket megpróbáló súlyos idők. Akkor újra szükség leendő a tiszta észűre, a független hazafiságra. De az emberi gyarló lelki erő nem mindenkiiben egyforma, és ha a mult példája azt tanusítandja, hogy minden körülmények között minden állapotban, a

*) Ki tulajdonképp az erdélyi képviselők által megállapított nézetnek volt tolmácsolója. Szerk.

hon keserves napjaiban a katonai és polgári absolutismus alatt törvénytelen rendszereket szolgálai nem bítn, akkor e tanúság veszélyes hatást tehet a politikai közérkölesítésre, sok gyengét, anyagi küzdelmekkel vívót megingathat.

Elmondtam e tárgy iránti véleményemet, melyet erős meggyőződés s sugallott; elmondtam most, mig kormányunk Erdély rendezése iránt felhatalmazásánál fogva nem intézkedett, mert annak megtörténtével, ha mindjárt ez véleményemtől eltérőleg ütne ki, mint alkotmányos polgár, sem ildomosnak, sem jogosnak nem tartom a további hozzászólhatást.

Szentkatolnai Bíró Pál.

Magyar-Egereg, márczius 24. 1867.

A nemzet ezredéves jogérzetében gyökerezett legitím óhajtsái előtt a február 17-diki fejedelmi magasztos cselekvény által alkotmányunk erdéli végre felnyitattak.

A nemzet visszaadott önmagának, és így, soha — történelmének még legtragicusabb epizódjában is — meg nem tagadott alkotmányos intézményeinek.

Ez intézmények egyike: az ország köztörvényhatóságainak szentesített törvényeken alapuló önkormányzati joga.

Visszaállított alkotmányunk alaptörvényei értelmében az ország joggal kívánhatja: hogy köztörvényhatóságai önkormányzatuk jogának teljes gyakorlatába mielőbb visszahelyeztessenek.

Örömmel ismerjük be: hogy a nemzet bizalmával körül-övezett felelős magyar kormányunk legelső teendőinek keretében vonta a megyék helyreállítását, s ez akarata érvényesíthetése végett addig is, mig a törvényhozás egy hosszabb időt igénylő új megyei szervezetet megállapító törvény és új polgári s büntető codexhez juttathatná a hazát, a visszaállításban változott jogviszonyok s érdekek által indokolt módosítások megtehetéseére indemnitást kért és nyert.

A nemzet e részbeni óhajtsa is tehát a valószínű küszöbén áll, mert a jelen megyei szervezet maga merevségében, s annak alakai rendszerének további — habár ideiglenes — fentartása nem csak fictivá tenné alaptörvényeinkben gyökerező önkormányzatunkat, de ellenkezne az a felelős miniszteriumunknak nyilvánított ama programjával — a minthogy parlamentáris kormányunknak, vagy is az országgyűlési többsége személyesítőjének nem is lehetett egyéb — mely igazgatása kiindulási pontját az 1848-iki törvényekre helyezé, s ott, hol az idő követelményei, a változott jogviszonyok módosításokat igényelnek, hogy ezen törvények szellemé leendő a szövetség ezen provisorius tönkelegből kibontakozásnál a nyert felbatalmazás mellett is, kormányunk rendületlen alkotmányos érzületé, s az országgyűlésnek az indemnyti adásban is kifejezett akarata biztosít.

Midőn tehát a visszaalakulás küszöbén állunk, honfiai kötelességnek tartjuk, hogy erre vonatkozó nézeteiket minél többen nyilvánítsák: nem mintha irányadó elvekké óhajtanók felelős kormányunknál emeltetni, de mert a jogerzetben alapuló közóhajts felismerése megkönnyíti ama feladatot, melynek nehézsége a kormányt már előlegesen indemnyti kérésre vezet.

Országgyűlésünk a Királyhágón tuli köztörvényhatóságok rendezésére nézve az 1848: 16. 17. törvényezikeket fentartá, a Királyhágón inneneké illetőleg, azonban jelen felelős kormányunkra bízta az 1848-ik évi 7-dik t.-cikk 5-dik §-a tekintetével.

Helyhatósági önkormányzatunk visszaállításánál legnagyobb óvatosságot igényel az igazságügy. 1790-ben könnyebb volt a visszaalakulás, mert az 1780—90. korszakban anyagi törvényeink nem, csak az alakiai, a törvényszékek szervezete, a bíróságok változtattak meg.

Azonban a közelebről lefolyt szomorú 18 évek alatt anyagi törvényeink is félretolattak, a régi jogalapok elenyésztek, új jogalapok támadtak, s magánjogi viszonyaink még a külfölddel szemben is megváltoztak.

Ma már régi magánjogi törvényeink visszaállítása csaknem lehetetlen hitel, csüd-törvények hiánya miatt, s örökösödési törvényeink sincsenek, miután az 1848-ig létezők, mint melyek az ősiségen alapultak — ez alap pedig az 1848-iki törvényeknél fogva elvben eltöröltetett — megszűntek.

Vagy ezen jogesetekre nézve tényleges törvények hiányában tanácsolható-e törvény-szintetelés a codificatio?

Egy hangot sem hallottunk e mellett ugyan, azonban ha emeltetnék is, nem viszhangoznók azt,

nemesak, mert az új codificatio hosszabb időt igényel, de mert a váltó-, esőd-, örököségi perek a perlekedés nagyobb részét involválják, s mert ha anyagi törvények nem lesznek, melyekhez szabjuk az életben naponként előforduló jogi cselekvényeinket?

Hogy mégis igazságszolgáltatásunk — mely legfontosabb mozzanata önkormányzatunknak — mielőbb, és pedig alkotmány szerűleg átalakíthatassék csekély nézetünk is azon véleményhez járul inkább, mely a lapok 35-ik számában az anyakirályságban jelenleg fennálló anyagi s alaki törvényeknek e részekben áttételését javálja.

Előzményünk van már erre az 1848-dik évi megyei szervezetben, de kiválóan a volt partiumban, mely megyék az idegenszerű törvénykezést egyszerre az anyakirályságnak 1861-ben visszaállított anyagi s az országbírói értekezlet által az idő és jogviszonyok követelményeire módosított alaki törvényekkel cserélték ki, a nélkül, hogy a magánosok jogi viszonyaiban a rögönzés által veszélyt idétek volna elő, pedig az ideig és megyék is a nálunk ma is divó osztr. perlekedés rendszere alatt állottak.

Törvénykezésünk ekkéati átalakítása csálhatatlanul jogelvéink, alkotmányos jogérzeteinknek megfelelőbb lenne.

Vannak azonban hangok, melyek a jelenben érvényben levő törvénykezésnek a törvényhozás végleges intézkedéseig meghagyása mellett emelkednek, azonban csak módosításokkal, melyek szerint a többiek közt, a mostani egyes-bírószékek el-töröltetvén, azoknak hatásköre a felelős kormány által körvonaloandó mérvig a politikai közegekre ruházandó, de itt is, ott is egyetemes óhajítás az alaki rendszer, a bíróságok személyzetének köz-bizalom általi beállítása, választása.

Meszesalji.

Felhívás

Közép-Szolnokmegye 1861-ki nagy bizottmánya tagjaihoz.

A megyék reconstituálása, miután a felelős magyar miniszterium hazánk kormányzatát tetlegesen átvette, már csak napi kérdés; mulasztatlan kötelességünk tehát, hogy ezen kérdés körül addig is, míg az szönyegre kerülne s a haza annyira nélkülözött boldogságának óhajított elérését eszközöl megoldás volna nyerendő, nehogy tájékozatlanul fogván e nagy feladatot keresztülviteléhez, akár a kötelességben valamit mulasztunk, akár pedig abban valamit kockáztassunk, eszmét cseréljünk a követendő irány, s eleve megállapodjunk a szem elől nem téveszthető elvek felett.

A megyék reconstituálása a megyei tisztikar szabad választás útján leendő alakításával együtt jár; a tisztikar megválasztása pedig alkotmányos törvényeink értelmében jelenleg a megyei nagy bizottmányok jogköréhez tartozik. Szükség tehát, hogy a helyzetet, melyben tisztikarunkat alakítani vagyunk hivatva, beható tanácskozásunk tárgyává tegyük, s ehez mérten megállapodjunk a feltételek felett, melyekhez mint mulasztatlan kíváncsalmakhoz fogjuk kötni azt, hogy valakit e téren bizalmunkkal megtsiteljünk.

Vélekedésem szerint a megyei nagy bizottmányok maguktartása és bizalmától a felelős magyar kormányval szemben, s azon elvek- és tulajdonoktól, melyekkel az általuk választandó megyei tisztviselők birni fognak, függ sokat szenvedett hazánk ujáteremtésének műve nagy részben.

Hazafiai kötelességünk ennél fogva mindkét tekintetben biztos s határozott egyetértésre jutunk!

E nézetek vezéreltek, hogy mint Közép-Szolnokmegye nagy bizottmánya legidősb tagjainak egyike, engedjek a számtalanoktól jött megkeresésnek, s e megye 1861-iki nagy bizottmányát a fentebb érintett eszmék szerinti előleges tanácskozására f. évi ápril hó 4-kén d. e. 10 órára Szilágy-Cseh mezővárosban a városház termébe tisztelettel meghívjam, s az idő rövidsége miatt netalán személyesen meg nem hívott tagtársakat is a meghívottak szíves értesítése útján a részvételre bizalommal felkérjem.

Kelt. Szilágon, 1867. márczius 24-én.

Benkő Elek s. k.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése márcz. 22-kén.

Elnök: Szentiványi Károly. A miniszteri padon: Gróf Andrassy, báró Wenkheim, báró Eötvös, gróf Festetics György, Gorove István miniszter urak.

Napirenden: a 67-es bizottság munkálatának általános tárgyalása. Első szónokul föl van jegyezve

Ghiczy Kálmán: A két javaslat alapelvei közti különbséget e szónok abban látja, hogy a kisebbség szorosan a personal-unió terén áll; a többség a personal-uniót real unióvá változtatja át, mert ez több országnak azon célból történt egyesülése, hogy bizonyos, vagy minden államügyeket közösen intézzenek el. A kisebbség teljes épségben akarja fentartani Magyarország közjogát, s óvakodik az ellen, hogy Magyarország az osztrák biro-

dalom tartománya legyen. A többség lényegében megváltoztatja Magyarország közjogát, és Magyarországot Ausztriának némi autonómiával illátott tartományává teszi; így a beolvastást készíti elő, s az eddig csak tényleg fennállt osztrák birodalmat jogilag csak most alapítja meg.

Azon fontos okok, mik a javaslat készítőit vezérelték, nem származhatnak jogi tekintetből; mert, hogy csak személyes kapocs létezik Magyarország és az örökös tartományok közt, bizonyítják az 1861-diki fölíratok, s a practica sanctio értelmében megtartott másfél százados gyakorlat. Politikai tekintetek lehetnek hát irányadók a javaslat készítésénél; ezeket akarja szónok vizsgálat alá venni. Ez alkalommal E. Eötvös miniszter ur be-szédére a következőket jegyzi meg:

Habár az ő Felsége uralkodása alatt álló országok és tartományok összege az országgyűlés fölírataiban többször ausztriai birodalomnak nevezetik, mégis a miniszter ur azon kijelentése, hogy Magyarország és az örökös tartományok egy ösz-birodalmat alakítottak, a practica sanctionnak oly magyarázata, melyet az ország soha el nem fogadott. Az 1848-diki törvények 18-dik czikke kijelenti, hogy a két részek összefüggése csak az uralkodó azonosságán alapszik: ez szövetség, de nem azonos az öszbirodalom fogalmával. Szónok nem ért egyet a miniszter ur azon állításával sem, hogy a régi törvények nem biztosítottak Magyarországnak befolyást a külügyekre. E tekintetben több 1848. előtti törvényre hivatkozik, melyek szerinte nem csak befolyást, hanem határozó rendelkezést biztosítottak volna az ország részére, ha kellőleg megtartottak volna. És éppen azért, mert e törvények meg nem tartottak, alakított 1848-ban a felelős miniszterium. Így az 1848-ki törvények és az akkor föllállított felelős kormány hivatása nem az, hogy a régi törvények eltöröltessenek, hanem az, hogy pontos keresztülvitelük biztosíttassék. (Helyeslés a baloldalon.) Ez volt a 67-es bizottság javaslatának föladata is; de a többség munkálata azon rendelkezési jogot, mit a kisebbség véleménye föntart, befolyási joggá akarja átváltoztatni. E szerint a többségi javaslat más nyomatékos érvekkel igen, de a függetlenség szempontjából nem igazolható; s ha az mondatik, hogy a többség javaslata csak a teljes alkotmány helyreállítása után léphet életbe, szónok erre azt feleli, hogy vagy az alkotmány nem állíthatatik helyre teljesen, vagy a javaslat nem léphet életbe. (Helyeslés a baloldalon.)

Hogy, mint a miniszter ur állította, a birodalom föállása és biztonsága érdekünkben fekszik, ezt szónok szívesen elismeri; ugy azt is, hogy e cél elérésére egyöntetű hadsereg és gyorsabb külügyi kezelés szükséges, mint azelőtt. Ezt azonban a kisebbség is elismeri; sőt éppen talán a kisebbség által tervezett önállása a magyar hadseregnek és azon lelkesedés, melyet ez a fegyverviselők szíveiben ébresztene, legelszántabb, legáldozatkészebb teendő azt. (Hangok a baloldalon: igaz!) A birodalom nagyhatalmi állására, melyet a miniszter ur hangsúlyozott, szónok ezt jegyzi meg: ha az uralkodó-ház, népeit megnyugtatta, mindig képes lesz közvetlen érdekeit minden megtámadás ellen megvédeni: de aggresszív politikára, vagy arra, hogy eddigi irány szerint Európa bonyodal-mába döntőleg befolyhasson, pénzügyének és népeinek kimérülésénél s a ragaszkodás hiányánál fogva képes nem lesz.

Szónok hivatkozik Magyarország régi politikájára, mely mindig védelmi volt, és melynek figyelembevétele nem engedte volna Ausztriát oda jutni, a hol most áll. A miniszter ur a szomszédunkban támadott és nagy nemzetiségekre alapított óriás hatalmakra utalt; szónok azt hiszi, hogy Ausztria ezek példáját nem követheti. Német- és Olaszország régből és újabb viszonyainak az ausztriai tartományokkal húzott párhuzamából a következő tételeket meríti:

Azon országok, melyekből Ausztria áll, külön-áll, dicsőséges historiai multtal egybekötött állami életet éltek sok századokon át, s csak esetleg egyesültek az uralkodó-ház közösségében, egyesültek jogaik föntartásában. Egymástól származásukra, nyelvükre, élet- és gondolkozási módjukra és érdekeikre nézve nagyon különböznek; sőt közönyösök egymás irányában. Buzgó ragaszkodás el szívükben hazájuk és fejedelmük iránt: de általános osztrák hazafiság a lehetőségek sorába tartozik. Ez letelenné teszi, hogy államügyeik és véderjük rendezésében ugyanazon utat követ-hessék.

Itt tehát egészen más ut követendő; és ezen ut tekintetben tartása a historiai jogoknak, föntartása az országok önállásának; nem központositása, hanem decentralisatioja az államnak. Ez eszköz-land azt, mit a t. ház egyik fölírata mondott: „hogy midőn mindegyikük saját hazájának védelmére kél föl, megvédi az összes monarchiát.”

Sokan, így folytatja a szónok, a felelős miniszteri kormányt általános panaceának tekintik (nyugtalanosság a jobb oldalon), s azt mondják, hogy e nyemerény mindent kiegyenlít. A bizonyos jót a bizonytalan jobbért nem lehet elszalasztani; de ő azt hiszi, hogy ha a nemzet közvéleménye az őt évvel ezelőtt vallott elvek mellett megmarad, közjogi kérdéseink ha nem is rögtön, de a közel jövőben szerencsésebb megoldást nyerhettek volna

annál, mely most vár ránk. (Helyeslés a baloldalon.)

Hiszi pedig ezt azért, mert a nemzetnek joga van jobb megoldást várni. Ez állítás valóságát a mult és jövődű állapotok következő összehasonlításából akarja bebizonyítani:

1848. előtt a magyar országgyűlésnek nem volt befolyása a külügyekre, béke- és háboru-kérdésekre; de viszont a külügy költségei a királyi jövedelmekből fedeztetek és a háboru költségeihez csak oly segélyt adott, melyet a körülményekhez képest szükségesnek vélt. Jövődűben sem lesz a magyar országgyűlésnek, szónok állítása szerint, befolyása e tárgyra, mert evvel a delegatiónak lesznek felelősségei; de a költségeket az ország, a delegatiónak megállapítása szerint fizetni fogja.

A hadügyre nézve 1848. előtt is szabadon rendelkezett a király a hadsereggel; de az ujonczok megszavazása az országgyűlés joga volt; a költségekhez pedig mintegy 5 millió frtnyi zsoldossal és 2 milliónyi élelmezési költséggel járult. Jövőben a hadsereggel való rendelkezés és az ujonczosági jog is megmarad; de szónok azt hiszi, hogy az új vérendszert által, miután kimondott, hogy ez csak a többi országokkal egyértelműleg észszerűen eszközölhető, az ujonczosági jog könnyen megszűnhetik; a költségek már békében is sokkal magasabbak lesznek.

A közös pénzügyet illetően az ország közjövédelméi a közös érdekek tekintetében a bécsi pénzügyminiszterium által kezeltettek; de csupán a magyar király magyar királyi jövedelméi. Ezentul szintén a közös miniszterium fogja azokat kezelni; de ezek nem csak a király jövedelméből, hanem az ország adójának legnagyobb részéből fognak állani.

Ezenek túl Magyarországnak előbb nem voltak terhei; most az államadósságok elvállalása által nagyobb terhek fognak az országra nehezdeni, a nélkül, hogy másrésről megadtnának a magyar törvényhozásnak azon jogok, melyek nélkül állam el nem lehet. (Baloldalon: igaz.)

Mily hatásköre lesz a magyar kormánynak az anyagi állapotok javítására, szónok szerint eddigelé incognita quantitas; mert ez azon egyességek eredményétől függ, melyek a javaslat szerint az örökös államokkal kötődnek. Ezért tüzetesen nem is akar hozzászólni, hanem miután a nemzetnek ugy anyagi jóléte, mint a mennyiben a már föladottak után még megmenthető, országos önállása is nagyrészen ezen eredményektől függ, kényserítve érzi magát fölkérni a t. miniszteriumot, hogy minden gondját és figyelmét arra fordítsa, hogy ezen egyességek az ország jogainak és érdekeinek teljes megóvása mellett köttessenek. Hogy ezt megtehessem — így végzi szónok beszédét — ez egyik oka annak is, hogy nem tartottam fölös legeseknek a fölszólalásokat e tárgyan, melynek egyébiránt e helyen, ez alkalommal miként leendő eldöntése, ugy látszik, már előre elhatározva van. Én részemről a kisebbség javaslatát pártolom. (Hosszas éljenzés a baloldalon.)

Szabó Imre röviden sorolja el az okokat, melyek őt a többségi javaslat elfogadására indítják. Első az, hogy e javaslat által az alkotmányt nem csak hogy veszélyeztetve nem, de biztosítva látja. A javaslat visszavetése az alkotmányt és elzárja a rést a reactio előtt. Második az, hogy a függetlenséget sem látja e javaslat által veszélyeztetve. Azon jólétet, melyet, mint az ellenfél is bevallotta, ezen javaslat szerezhetne, szóló tüdősebbnek tartja, mint azt, melyet őn késő időben gondolnak elérhetni az ellenkező nézetűek. — Megjegyzi, hogy e vérendszert át alakítása nem fogja illusoriussá tenni az ujonczok megszavazásának jogát, mert hisz az, ki a vérendszert át fogja alakítani, a magyar országgyűlés lesz. Erélyesen felel Madarász képviselő intésére, hogy a képviselők legyenek Coriolánokká, és azt mondja, hogy e terem egy részében sem talál senkit, kiről azt merné hinni, hogy Coriolánként a haza ellenségeivel szövethetnének. Hatásos beszédét Guizot szavaival végzi: „Hazánknak is csak annyival tartozunk, hogy megkísértsük, a mi lehetséges.” (Élénk helyeslés.)

Gubódy képviselő hosszú szónoklatát oly halk hangon s a háznak oly hangos mozgalma között tartá, hogy beszédéből annyit sem érthettünk, melyik javaslatra szavazott.

Bezeredy László szólal föl. Beszédének lényege a következő:

Tisztelt ház! A magán életben ugy, mint a politikában, nincs könnyebb feladata a dialektikának, mint bármit, vagy bárkit gyanúsítással illetni. Szabad legyen nekem csupán azokról, melyek a jogeljárásra és függetlenségünk feláldozására hoztattak, mindazon t. urakat felkérni, hogy legyenek szívesek egy kissé a mult időkre visszapillantani, s hogy többet ne mondják, a legközelebbi országgyűlések: az 1805. 1807. 1812. és 1830. irományain átmenni, s tapasztalni fogják, hogy azon jogoknak, melyek a nemzetet kétségkívül megilleték s megilletik mai napig, a közös viszonyoknak határozatlan volta miatt érvényt szerezni az országnak nem állt módjában; sérelem sérelemre lön halmozva, a nélkül, hogy ezeknek gyakorlata, vagy életbeléptetése foganatosított volna.

Ott áll az 1812-diki április 18-diki leirat, midőn a só árát önkéntesen fölemelék akkor, midőn ugyanazon ár emelésére az ország már két forintot

megajánlott. De tekintve a subsidium exiguitását, nem volt képes az ország azt megakadályozni; sőt még arra sem volt képes, hogy ezen erőszakolt feleslegből eredő összeg beszámítását kieszközölhette volna. Ott van az 1830-diki, s ha jól emlékszem, 1844 diki országgyűlések naplója; ebben világosan benne van, hogy az ország rendei kénytelenek voltak ezen jogserelmi követeléstől azért elállani, mert a fölherczeg nádor, hivatkozva a haza iránti bokros érdemeire, fölkérte a rendeket, hogy a birodalom viszonya iránti tekintetből hagyjanak föl a sérelmi követeléssel stb.

Egyik képviselő, ugymond, az érzelmeire hivatkozik, az érzés politikáját ajánlja. Tán nem hibázom, ha ennek ellenében az érdek-politikát teszem előbbre, annál fogva, mivel az első mellett bizonyára elszigetelten állának akkor, midőn a másikkal sikerét látjuk egész Európában. Mi lete-szük alapját egy jogállapotnak; igaz, hogy ennek sikere nagyrészt tőlünk függ; de függ másrészt a politikai események öszpontosulásától is, melyet ugyan előlegesen megjósolni nem lehet, de melyek mindenünket intve emlékeztetnek Nelson azon szavaira, hogy „a haza minden fiától megköveteli, hogy kötelességét teljesítse.” — Én elfogadom a bizottsági többség munkálatát. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Gr. Károlyi Ede két föladatot ismer fel egy képviselőt mezején: az egyik a jelen megóvása: ez a többség dolga; a másik a jövő megmentése: s ez az ellenzéké. Nem találja helyesnek báró Eötvös miniszter urnak azon hasonlatát, hogy mi az örökös tartományokkal egy hajón evezünk. Inkább azt hiszi, két hajón evezünk, de egy admiralis alatt. Kötelességének tartja, kárhoztatni a jogkiesikarást, és azt mondja: „Adjátok meg az oportunitásnak, a mi az oportunitás; és a jognak, a mi a jogé!” (Derűtség.) Pártolja a kisebbségi véleményt, mint a mely nem hagyja el az 1861-diki tért.

Trefort Ágoston: (Halljuk! Halljuk!) T. ház! Gyakran mondatott, hogy a magyar törvényhozás a practica sanctio elfogadása óta oly fontos ügyekről nem tanácskozott, mint azok, melyek most a napirendre ki vannak tűzve. De ha mi ezen ügyeket elfoglultság nélkül, valódi világosságunkban s nem phantasiánk prismáján keresztül tekintjük, el kell ismernünk, hogy azok megoldása az 1848-diki törvényeink természet-szerű, tehát elutasíthatatlan postulatuma. Midőn tehát azt tenni szándékozunk, mit e törvények legbensőbb természeté végszertől fogva követel, nem lehet mondani, hogy mi e törvényeket lényegükben kiforgatni akarjuk.

Az 1848-diki törvények III. czikke 14. szakaszának rövid taglalása igazolni fogja véleményemet. Az 1848-diki törvények, a mennyiben közgunkra vonatkoznak, az 1791 diki törvényeink ki-egészítését s formulatióját képezik. Az 1791-diki, igen jeles törvényeink daczára, Bécsben mindenkor megvolt a hajlam, Magyarország államügyeit a Lajthán túli országok államügyeivel összesíteni, vagyis centralisálni, s az 1848-diki törvények egyik feladata pedig volt: ezen ügyeket egymástól elkülöníteni. Ez elkülönítés belügyeinkre, azaz: a szoros értelemben vett belügyre, a közoktatás és cultus, nem különben az igazságügy nézve tökéletesen sikerült. De azon államügyek, melyek a practica sanctio s a hosszú együttlét folytán a Lajthán túli országok hasonló államügyeikkel szükséges viszonyban állnak, nem lettek elkülönítve; nem nyertek tehát megoldást. Midőn mi most e megoldás után törekszünk, nem működünk a centralisatio érdekében, mint tegnapelőtt állítottát; de a centralisatio lehetőségének elejét akarjuk venni.

Már mi ezen ügyeket illeti, különösen a külügyek az 1848. III. t. czikk 14. § ban, hol az egyes miniszteriumok elősoroltatnak, meg sem említettnek s így az ország befolyása ezen fontos államügyekre nem biztosított. Mert kinek a külügyek kezeléséről fogalma van, az az 1848. III. t. cz. 13. § ban semmi biztosítást sem talál.

A pénzügyre nézve jellemző, hogy az országos pénzügynek nevezetlik, miután sem a kereskedelmi, sem a közlekedési ügy országosnak nem neveztetnek, miből következtetni lehet, hogy a pénzügy egy más nemének léte praesupponáltatik. De ha visszaemlékezünk, hogy a vámtűgy fölött nem történt rendelkezés, hogy az államadósság kérdése függőben maradt, hogy a magyar pénzügyminiszter az idegen ezredeket Magyarországon fizette, s így egy közös hadiköltségben résztvett, el kell ismernünk, hogy a pénzügyi kérdés nem lett megoldva.

Ugyanez áll a kereskedelmi kérdésre nézve, mert a vámtűgy nem hozott tisztába, s az ország befolyása a kereskedelmi szerződésekre s a consularatus ügyére nem lett biztosítva.

Mi a hadügyet illeti, szintén nagyon jellemző, hogy nem hadügyi, csak honvédelmi miniszterium állítottatott fel, s hogy az 1848-ki törvények külön magyar sereg felállításáról nem rendelkeznek, s hogy az akkori praxis szerint az idegen ezredek Magyarországon, s a magyar ezredek másutt voltak elhelyezve, s így nem mondhatni, hogy a hadügyi kérdés megoldott volna.

De bármiként interpretáljuk mi az 1848-diki törvényeket, azok a közös viszonyokat nem szüntették meg, a mint azt az 1848. III. t. czikk 13.

§-a világosan mutatja; de azok megoldását sem tartalmazták, s annak következtében ezen ellentétes helyzet forrása lett azon sajnós collisióknak, melyek később oly szomorú catastrofhákhoz, s áldozatokhoz vezettek. A mi tehát akkor időrvídségből nem történhetett, s később szükseggé válhatott volna, ha viszonyaink békésen fejlődhetek volna: azt nekünk most pótolnunk kell, s az általunk e tekintetben alkotandó törvények az 1848-diki törvényeinkhez oly organikus viszonyban fog-nak állani, mint azok az 1791-ki törvényeinkhez állanak. Nekünk tehát most a közös ügyeket meg kell oldanunk, nem csak az ausztriai birodalom erősödése tekintetéből, s nem csak figyelemből a fejedelem vagy a Lajthán tuli országok iránt, hanem törvényes önállásunk, alkotmányosságunk és saját jólétünk érdekében.

Az előadott érveknél fogva pártolom én a 67-es bizottmány többségének a napirenden levő javaslatát, mert a közös ügyek megoldását ezöl-ván, befolyást fog biztosítani az országunk oly ál-lamügyekre, melyekre mostanság semmi befolyást sem gyakoroltunk.

Ezen ügyek részint közjogi, részint közgaz-dasági természetűek. Az első közösségének alapja a javaslat szerint a sanctio practica. Az utó-biak közösségének alapját képezik közgazdasági érdekeink, különösen egy nagy közgazdasági tény, a vámtűzletnek de facto létező közössége, melyet jogilag ugyan meg lehet szüntetni, de minek meg-szüntetése nem csak anachronismus volna a sza-bad kereskedelem felé hajló korunkban és valódi köz-gazdasági abnormalitás, hanem egyszersmind saját érdekünk kiáltó félreismerését tanúsítaná. Mert bármennyire törekednünk kell főleg vasutak építése áttal, hogy terményeink a legpiacizokra jussanak, nem lehet számításunkból kihagyni, hogy a Lajthán tuli országok, a geographiai fekvésnél fogva, ter-ményeink legbiztosabb vevői. Ennek következtében nekünk a Lajthán tuli országokkal, a közgazdasági intézkedéseknél, szerződések alapján, közös elveket s közös módozatokat kell megállapítanunk; ide tar-tozván főleg a vámszabályzat, az indirect adók, s a monopoliomok. — Én pedig azt hiszem, hogy köz-gazdasági fejlődésünk által politikai sulyunk is nö-vekedvén, önállásunk szilárdulni fog.

E kétféle természetű ügyek mellett létezik az államadósság kérdése.

Ismerem én is e kérdés jogi oldalát, s nem ignoralom azt; jól ismerem e teher sulyát és sa-jnálom, hogy létezik; de az oly tény, mely, habár közjogunk ellenére, de a viszonyokból fejlődött, a melylyel nekünk meg kell küzdenünk, mint az egyes embernek saját adósságaival, s a sors más csapásaival meg kell küzdenie; mert bármiként alakulhatnának Magyarország viszonyai, mi e teher aránylagos részének viselésétől nem szabadulhatunk, a mint azt Belgium példája hasonló esetben mu-tatja. (Helyes.) Kell tehát, hogy törvényhozásunknak ezentel az ügyre nézve is befolyása legyen, mintán mostanáig csak a teherben, azaz: a kamat fizetés-ben, habár nem jogilag, de tényleg részt vettünk.

Pártolom én végre a napirenden levő javas-latot, mert egy oly momentumot tartalmaz, mely soknak, a mint tudom, nem tetszik: a delegatiók institutióját; a mely azonban sajátos viszonyok-ból fejlődő sajátos institutio; az alkotmányossá-got a kormányzás lehetőségével közvetíti, mert bármely jeles törvényeket alkossunk, ha azokkal kor-mányozni nem lehet, azok a reactiohoz s az állam-esinyekhez szükségkép vezetnének, a mint azt az ausztriai birodalom s még nagyobb mérvben Fran-cziaország története mutatja.

Én, ki közjogunk elveiből szintugy ragasz-kodom, mint bárki más; de a praktikus s a létező viszonyokhoz alkalmazott politika szükségét is ér-tem: a lajthántuli népekkel való érintkezésben, az utolsó években tett szomorú tapasztalások után, törvényes önállásunk s alkotmányosságunk legbiz-tosabb garanciáját látom. Látom abban egyszersmind a legbiztosabb módot erők gyarapodására, vala-mint kifejezését geographicus s ethnographicus vi-szonyainknak, melyeken változtatni nem lehet, melyek erősebbek, mint az emberek akarata, erőseb-bek, mint a pártok napi véleményei. (Hosszas, lel-kes éljenzés.)

Gróf Ráday László Magyarország függet-lenségét s alkotmányos önállását, mely törvényeink által van biztosítva, mint fölveti állítja fel. Magyar-ország függetlenségét az elaboratum által veszé-lyeztetve látja, mert ha veszve van egy rész, el fog veszni az egész. (Zúgás.) Osztotta az örömet a magyar felelős miniszterium kinevezetésén az egész országgal; de azt hiszi, hogy ha a 67-es bizottság munkálata elfogadtatik, mindenki öröme megcsökken (zaj); nem fog csökkenni, mert az or-szágnak lesz ugyan felelős kormánya, de az füg-getlen nem lesz. (Zaj.)

Szólok ezután egyaránt hivatkozik Thiersre és Napoleonra (habár meg nem nevezi). Hivatkozik Bismarkra is (szintén elbukolva), midőn azt állítja, hogy ha bekövetkezik „az idők teljessége,” akkor a 67-es bizottság munkálata folytán Magyar-ország állami önállásáról már előre lemondott. Op-portunitás szempontjából sem tartja a 67-es bizott-ság munkálatait észszerűnek s beszédét Deák (1866. febr. 23.) híres hasonlatával végzi Antaeus és Her-culesről. Az elaboratumra nem szavaz. (Bárról él-jezés.)

Bartal György. Engedje a t. ház, hogy a bizottsági javaslat elfogadására adandó szavazato-mat nézeteim rövid kifejtésével indokolhassam.

Kiindulásmat nem a theoriák tág mezején, hanem a gyakorlat, a rideg valóság terén keres-em; vágyaim nem a multnak fényéből délibábként feltűnedező, de előlünk hovatovább hátráló igéret-földjének feltalálására, hanem oly oasissnak melőbbi tettleges elfoglalására irányozvák, melynek ölében azt, mit századok viszontagságai pusztítottak: nem-zeti létünket, szellemi s anyagi felvirágzásunk mag-vait a jövőnek viharai elől lehetőleg biztosítva, re-ményeink jövőndő valószínűségének habár látszólag korlátozt, de biztos alapjait feltalálhassuk stb.

Mi nekem a jövőre nézve törvényt szab: az hazánknak historiai multjából fokozatosan megala-kult concret helyzete, melynek hasonmását az eu-rópai államsaládban hiában keressük, s ebből ki-folyólag a kényszerűség érzete, hogy a szövetségi viszonyok organikus működését, mit a practica sanctio köztünk s az osztrák tartományok közt meg-állapított, — ama közjogi átalakulás exigenciáihoz alkalmazzuk, melyet nálunk az 1848 ki törvények már is életbe léptettek, s a melyeknek ő Felsége által inaugurált hasonnemű fejleményét a Lajthán tul nemcsak rokonszenven kísérjük, hanem megál-lapodásaink előzményei közé fel is vettünk stb.

Mivel világosabb, felleltelenebb a politikai láthatár egünk felett most, mint volt 300 évvel ez-előtt, midőn őseink féltékenyen őrzött függetlenség-ük veszélyeztetésével kényszerülve valának állandó szövetségesről gondoskodni, hogy e haza földjét az ozman hatalom áramlata elől — ha csak részben is — biztosítsák.

Irigylem azok hitét, kik az újabb kor nem-zetiségi mozgalmából eredő, vagy azokra ügyesen támaszkodó harezok már is bevégzett, avagy ép-pen vajdó vívmányaiban a szabadság diadalának biztos előjeleit látják; irigylem, de nem osztom e hitet, és még kevésbé annak legkártékonyabb ki-folyását: a halogató biztosságot akkor, midőn a tá-vol Európának szemei aggódva fordulnak kelet felé, hol a keresztény törzsek felszabadulásának szent ügyéhez a nagyhatalmak világórázó versenyutásá-já csatlakozni készül, melynek ellenében — és itt bo-esánatot kérek t. barátom Jókai Mórtól — önma-gunk ereje kétségen kívül nem elegendő arra, hogy önnön érdekeinket tartósan megvédhessük.

Ha valaki, ugy bizonyosan mi sajátíthatnánk el e részben egy híres mondatot, olyformán alkal-mazva azt minmagunkra, hogy ha a practica sanctio nem léteznék, teremtenünk kellene azt a jelen helyzet veszélyeinél fogva; teremtenünk an-nalinkább, minthogy az olasz tartományaitól meg-szabadult, a német szövetség köteleiből kibontako-zott Ausztriának külérdekei saját hazánkéival tel-jesen azonosak; és minthogy a birodalom hatalmi állását éppen most növelve, valóban, csak is saját erőnkét öregbítjük.

Bármily gyanakvó szemmel autassam immár a bizottsági javaslatban tervezett alkotmányos szö-vetség modalitásait, nem találhatom fel azokban ama kifogásnak helyt álló alapját, hogy általuk az ünérdektünkben levő közös és kölcsönös védelem biztosításán kívül ugyanazon practica sanctioban kikötött állami önállóságunk a legkisebb csorbát szenvedne; miután az ezen javaslat nyomán közö-sen elintézendő és kezelendő tárgyakat csak is a birodalom külbiztonságával szorosan egybefüggő és általunk el eddig külön nem kezelt külügyek, s ezeknek, valamint a közös védelemre szükségelt haderőnek fenntartási költségei képezik; mely utó-binak reánk esendő kiegészítése, s általában a had-szervezet megállapítása körül saját országgyűlésünk által gyakorolt alkotmányos befolyásunkat a bizott-mányi javaslat 12. és 13-dik §§-ai ezentulra is vi-lágosan megőrvák; minden egyéb közös érdekek elintézését pedig időszerűként köntendő oly szerződésekre utalják, a melyek körül Magyar-ország az örökös tartományokkal csak is úgy, mint szabad ország szabad országgal egyezkedend.

Valóban nem látom át, hogy a paritás elvén megválasztott delegatióknak oly szorosan körülírt működése, — mely a 40-dik § értelmében legin-kább csak is a kül- és hadügyi budgetnek éven-kénti megállapítására, s az általunk szabad tetszé-sünk szerinti mennyiségben elvállalandó, vagy a jövőben együttesen köntendő államadósságok keze-lése és törlesztése körül ellenörködésre szorítkozva, a törvényhozói hatalomnak kiható, állandóan meg-kötő attributumait végkép nélkülözendi, — mimódon bírná a megcsökkeni állami életünk ön-kifejlését, melynek bizománya ezentel épp ugy, mint eddig, kizárólag saját országgyűlésünk leend, a melynek ismét amaz évenként megújuló kifolyása?

Én e delegatiókban sem terebélyesedhető töl-gyet, sem szinylődő eseményt, hanem egyszerűen oly összekötő láncszemet látok egyedül, melynek ren-deltetése: — még az általunk meghatározandó kö-zösügyek folyó tárgyainak kezelésében is, a mikre nézve az 1848-iki III. t.cikk 13. §-a csak is az ő Felsége személye körül létező miniszterünk be-folyását és felelős képviselőt biztosítja, — Ma-gyarország törvényhozásának közvetlenebb ellenör-ködését érvényre juttatni.

Kik már magában azon körülményben, hogy e szerint saját ügyeink elintézésére idegenek is be-folyást gyakorlandanak, függetlenségünk sirját lát-ják: szabad legyen azokat figyelemzetnem, hogy

ez elv következtetésen keresztül, bármely szabad államok közt köntendő szövetségnek útját állaná. Avagy nem lesznek-e a bizottsági kisebbség javas-latában is fennhagyott vámszövetségből kifolyó és rendszeresen előforduló oly közös tárgyak, me-lyeknek elintézése a két törvényhozás közötti egyez-kezős nehézségek apparátusát meg nem tűri, s en-nélfogva közösen tanácskozó, közösen határozó tes-tületek felállítását igénylende?

Sőt még tovább menve: nem szoktak-e már csak is az egy háboru folyamára kötött véd- és daczszövetségek az állami önállóság egy legfőbb, legkényesb jogának, ha csak ideiglenes, de ép oly veszélyes feladására fektettetni, melynélfogva bármely sulyos legyen a hareznak kimenetele az egyik félre, az a másiknak beleegyezése nélkül még békét sem köthet?

És ne feledjük uraim, hogy ugyanezen indok teljes erejével áll az osztrák tartományok részéről is, kiknek ügyeibe mi eddig vajmi csekély befo-lyást gyakoroltunk; már pedig oly viszonyt, mely-nek jogai és terhei egyenlők, melynek korlátai szű-kek és áthághatlanok, melynek kifolyásai mindkét félnek alá- és felül-rendeltségét ugyanazon mérték-kel mérik: lehetlen másnak, mint független be-folyásnak, teljes megóvásnak neveznem.

De nem tartózkodom tovább a tárgynak ezen oldalánál; nemcsak azért, mert önk türelmével visszaélni nem akarok (halljuk); hanem legfőképp azért, mert hiszem, hogy a hazai értelmiség tul-nyomó többségének szemében, az ily mód végső tühegyre állított aggályok finomsága már is háttébe szorult a nemzeti erő kimerültségének azon, fájda-lom! nagyon is kézzelfogható sulyos következmései előtt, miknek orvoslását a negatio terén nem talál-hatjuk.

És épp azért, mert előttem a közélet sikeres működésének megindulása, az újabb vívmányok ál-tal gyarapodott ősi alkotmányunk teljes erejébeni életbeléptetése s ennek föltétele alatt a meddő küzd-térnek melőbbi elhagyása azon főczél, melynek előmozdítására gyenge erőmet szentelni hazafini kötelességeim legelsőjének tekintem, — mellőzhet-lennek vélem, önmagunk figyelmét néhány szóval oda irányozni hogy a bizottsági javaslat elfogadá-sával mindössze csak is a kezdetnek legelején ál-landunk, — csak is önnön álláspontunkat fogtuk meghatározni saját méltó aggályaink ellenében.

Én — így végzi szónok beszédét — nem csu-pán önnömagunk feltett érdekeire tekintve, a bizott-sági javaslatnak elfogadását pártolom.

Ivánka Imre nem kételkedik azok tiszta szándékáról, kik a javaslatot készítették. A magyar kormány végrehajtó hatalmát a javaslat által csonkítva látja, melyben kimondatik, hogy a magyar hadsereg a birodalmi seregnek kiegészítő része. Magyarország állami függetlenségét külön magyar hadsereg nélkül üres szónak tartja. Az ál-talános vérendszert fejtegeti. A poroszországi fél-hivatalos lapok közlését hozza fel, melyek a szláv nemzetiségeket izgatják. Óhajja, hogy Magyar-ország „tömör testet” képezzen szemben a jövő es-hetőségekkel. — Igyekezik Trefortot ezafolni, mi általános derültséget okoz, miután állítását ösz-szetveteszi. A kisebbség véleményére szavaz.

Kautz Gyula képviselő következő okoknál fogva pártolja a többségi javaslatot: A többségi munkálattal nem idegenkedik azon specifiens magyar szempontból is helyes és igazolt eszmétől, hogy e térségen, hol a magyar és osztrák tartományok foglalnak helyet, ez átmeneti fokponton, nyugati és keleti Európa közt, egy erős, tekintélyes monar-chiának fennállása politikai, közgazdasági és culturai szükseggé; — oly monarchia fennállása, mint világrészünk e vidékeire nézve a 19. század annyi nagy státusférőhának, egy Canning-nek és Peelnek, Thiersnek és Humboldtnek, s min-denekfelelt halhatatlan Széchenyinknek lelke előtt lebegett; mely a kelet-európai autokratikus és sza-badságellenes tendenciák erős ellensúlyozójának és gátfalul szolgáljon, — s olyané, mely a magyar-ság állami existenciája és önálló politikai léte biz-tos keretét képeze.

A többségi javaslat továbbá hazánk közjogi állását az uralkodóház országai és tartományai kö-rében szabatosabban, és szoros ragaszkodással alap-törvényeink és szerződéseinkhez, valamint az új-kori államélet visszaautisithatlan követeléseinek illő számbavételével jelöli ki; helyesen tűzi ki azon nagy iránypontokat és elveket, melyek szerint Ma-gyarország a Fejedelem és annak többi birtokai iránt, — és viszont ez utóbbiak és az uralkodó Magyarország iránt — szerződés szerinti köteleimnek eleget tenni hivatják.

Mindezeket kívül azért is pártolja ezen javas-latot, mert abban évszázadok óta az első igazán nagy és bátor — nem merész — állampolitikai iniciatívát látja arra nézve, hogy a nemzetnek igazi európai jelentőségű állás szerzettessék.

Végül szónok csak azon megjegyzésre szorit-kozik, hogy a többségi javaslat anyagi érdekeink tekintetében sem foglal magában semmit, a mi a nemzet önálló közgazdasági kifejlődését, állam-háztartásunk nemzeti irányu szervezését, s az e tekintetekben szabad rendelkezésjogunkat lehetleni-tené, vagy csonkítaná; sőt inkább e téren is any-nyit biztosít számunkra, hogy a szó teljes értelmé-ben urrá és gazdákká leszünk saját háznunkban. (Helyeslés.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Párisból írják a „Köln. Ztg.”-nak: „A keleti kérdés vesz érdekétől, de a kormánynak mégis sok gondot ad az. A mi-nisztertanács majdnem kizárólag azzal foglalkozott s azonnal küldött De Moustier marquis néhány sür-gős jegyzéket Konstantinápolyba. Uglátszik Török-ország szokatlan függetlenséggel akar fellépni, s nem akar beleegyezni, hogy megadja a követelt garanciákat az 1856-ki Hatban ígért reformok ke-resztülvitelére nézve. A Bécsből terjesztett hír Au-sztria és Franciaország egyetértéséről nem bir-tényleges alappal. Anglia, Orosz- és Franciaország képviselői értekeztek a külügyi hivatalban. — A kezdeményezés azon szóbelileg kötött egyezmény-hez, mely szerint az olasz és pápai katonák együtt üldözzék a rablóbandákat, s azokat a batárokon keresztül is követhessék, biztos tudomás szerint, magától IX. Pius pápától indult ki. Frosinone szo-rongatott polgárai ugyanis, miután a pápai zsan-dárok vereséget szenvedtek, a pápához fordultak se-gítségért, ki rögtön minisztertanácsot hívott egybe. Itt Kanler tók és Antonelli a régi rendszer fen-tartása mellett szólottak. A pápa annak eredmén-ytelenségére utalt s maga ajánlotta az egyetértést. A kettő a politikai kényes viszonyokat emlegette s a veszélyes következményekről beszélt, de IX. Pius tervénél megmaradt s vitatta, hogy az ilyen egyezkedésnek semmi politikai jelentősége nincs. Néki, mondá, mint alattvalói atyjának szívén fek-szik, hogy semmi eszköz el ne mulasztassék, mely azokat a brigantaggio ostarától megmentheti. Így az ellenmondás le lett győzve, s a „conventiono verbale” csakhamar megkötöttet.”

A „France” írja: Franciaországot senki sem fenyegeti, mert ez nem fenyeget senkit, de Európá-ban, mely hemzseg a katonaságtól s hol nincs töb-bé népjog, mely vezérelje — ezen Európában, hol minden a vakeseményre s az erős öklőjogára lát-szik utalva lenni — ezen Európában Franciaország nem engedheti, hogy véletlen esélyek meglepjen s befolyását és nagyságát megsemmisítsék.

A munkások lázadása Roubaiban északi Franciaországban nagy mérvet öltött. Oka volt egy jelentékeny javítás behozatala, mely a fonó és szövő gyárakban a szükséges munkások számát megkevesebíté, s továbbá azon szigorú rend-szabály, mely pénzbürséggel bünteti a munkaidő el-mulasztását. 25.000 munkás lázadt fel, s szétrom-bolták a legtöbb gyárat és műhelyt, sőt egy magán-házat is. Nehány ház felgyújtott s a tömeg ra-bolni is kezdett. Sietséggel rendeltetett ki katonaság Lille-ből a rend helyreállítására. A munkások eleinte azt hívék, hogy a katonák velők fognak tartani, de midőn azok tüzet készítettek adni, nagy ijedség közt futottak szét. Most nagy vizsgálat tartatik, és számos elfogatások eszközöltettek.

OLASZORSZÁG. Flórencz, mart. 22. A parlament megnyílt. A király következő trónbeszé-dél üdvözlé: „Olaszország szerencsése érdekében tanácsosnak tartottam, hogy az ország képviselte a nemzeti szavazati jog útján erősödjék. Azon bi-zalommal viseltetem, hogy a képviselte a haza ko-moly szükségleteinek tudatát és ahoz való szükse-ges erőt merítette, hogy azokról előre gondoskod-jék. Midőn a bátor elhatározásnak és a merész vállalatoknak ideje járt, bizalommal mentem elől ezen ösvényen. A nemzet buzgóan engedett fölhi-vásomnak, kivittuk függetlenségünket s fentartot-tuk a szabadságot. Most, midőn Olaszország fenn-állása biztosítva van, kívánatos, hogy azon belátás és akarat legyen uralgó, miszerint az erők mértéktelenség és versenyegs által ki ne merites-senek, hanem egyesítve, annak tartós és bölcs szer-vezet adassék, hogy a szerencsés lét elemei, mely-lyel a gondviselés minket megajándékozott, béké-ben kifejeztessenek.

„A nemzet azt kívánja, hogy a kamarák és a kormány bölcseséggel és határozottsággal járjanak el e javító műben. A népek az intézvényeket azon jótétemények után szeretik és becsülik, a minőket azok szülnék.

„Meg kell mutatni, hogy a mi intézvényeink a nemzeti tevékenység és méltóság legnemesebb igényeit kielégítik, hogy ne lássuk a szabadságba helyezett bizalmat csökkenni, mely politikai ujja-alakításunk becsülését és erejét képezi.

„A közigazgatás újjaszervezésének teljes ja-vaslata és egyéb törvényjavaslatok fognak önk-elé terjesztetni, hogy az adóbehajtás módja egysze-rűsítettessék, egyenlővé tétessék és az ellenörzés biz-tosítottassék.

„Az állam szükségletei és kötelezettségei ugyane pillanathban nem engedik meg a terheket alábbszállítani, de a szigorú takarékoság és az új törvények figyelmes alkalmazása az adókat kevés-bé terheseknek fogják feltüntetni.

„Gyors tanácskozás és a javasolt reformok hathatós alkalmazása állíthatják egyedül helyre is-mét hitelünket és tehetik mellőzhetővé az új adók behozatalát.

„A pénzügyi kérdés jelenben Olaszországban nemcsak a legfontosabb érdekkérdés, hanem a nemzeti becsületnek és méltóságnak kérdése is. A pa-rlament, nem kétem, minden erejét fogja igénybe venni, annak megoldására.

„Ünnepélyes alkalomkor megígértük Európának, hogy annak érdekében a polgáriasság, a rend és béke tájára leszünk, melyet egyesítve és nemzetként birtokában leszünk.

Ezen ígéretet be kell váltanunk. Uram, az ország becsülete, üdvé és jövője van az önök kezében; ha dicsőség volt ránk nézve a függetlenség kivívása és a nemzetnek lendületet és életet adni, nem csekélyebb dicsőség lesz, azt bensőleg szervezni, azt biztosítani, tiszteltté és erősé tenni.

HOLLANDIA. A luxemburgi hercegség jövő sorsa nemesak a politikai napi sajtót foglalkodtatja, hanem a diplomácia körében is aggodalmakat okoz. Érdekesnek tartjuk tehát a „Rev. d. deux Mondes“ e részbeni nézetét megismertetni. A jeles tollu Foriade, cikke így szól: „A legkisebb események óriási mélyre növekednek, s nagy horderővel bírnak, ha a hír és hívékenység szárnyaira kapnak. Mostanában Bismarck beszéde nyomán némely német lap már Hollandiában keresi a világrendszer megzavarodásának kiinduló pontját; mind látni, miként keblezi be Hollandiát Poroszország. Mások Keleten keresik a fekete pontokat. Azonban mindegyikben van valami igaz. Hollandiára nézve p. o. mi csak egy kis akadályt látunk. Ez Luxemburg. Luxemburg hercegség semmi köteléssel sincs Hollandiához kapcsolva; ez a királyé; ez egy része volt a régi német szövetségnek; van neki egy régi szövetséges vára, mely most porosz őrség által van elfoglalva. Luxemburg hercegségnek nem kellene a német szövetséghez csatlakoznia. Hollandia királya a szövetség szétbomlása után visszafoglalja kizárólagos birtokába — s a porosz katonaságnak nincs többé joga ott maradni. (?) Ezen hercegség területi s népességi szempontból nem jelentékeny; nincs több, mint 200,000 lakosa. Franciaországra nézve azonban ez, mint szomszéd, s a történelmi emlékeknek fogva igen becses. Luxemburg egykor a miénk volt: erődjét Vauban építette. Vauban ezt egyik legjobb művének tartotta, s majdnem kétfélebeesett, midőn XIV. Lajos lemondott róla. Franciaországnak is van tehát egy kis szava Luxemburg helyzetének átalakításában. A tárgy kicsiny és a berlini udvarnak sokkal inkább érdekében van az, hogy jó barátságban maradjon Franciaországgal, mintsem ezen kis tárgyól nagy ügyet csináljon. Némely német lap nagyon is vastagon fejezi ki azt, hogy irigylő ama partokat és kikötőket, melyek a nagy német folyók torkolatainak urai. De a becsületes szilárd németalföldi nép is élénken érdekelve van. A nemzet szellem felébredt s a polgárok készek honvédelmi csapatokat alakítani — angolmódra.“

SZERBIA. A „P. Lloyd“ értesítése szerint, a Mihály fejedelemhez intézett veziri levél tudatja, hogy a Porta kész Belgrad várát kitiríteni. Az irat a legmegnyerőbb hangon van tartva, de Mihály fejedelem kérelméből gondosan kiemeli a szultán irányában tett hűségnyilatkozatokat. „Hangsúlyozza továbbá amaz irat az engedmény nagyságát, melyre a porta magát elszánta. Kifejti, hogy a történelmi emlékekben gazdag Belgrad várát illetőleg három különböző megoldás volt gondolható, lehetett volna a török várőrséget szerb főparancsnokság alá helyezni, vagy vegyes helyőrséget tenni a várba szinte szerb főparancsnokság alatt, vagy végre vissza lehet vonni véglegesen a török csapatokat. A porta ez utolsó módszert választotta, mert kiváló jelét kívánta adni bizalmának a herceg iránt. Egyedüli feltételként kikötötték, hogy a török zászló meghagyassék a vár ormán. Az ügy végleges elintézésére Konstantinápolyban törénthetik, hova utazni maga a herceg is szándékát kifejezte! Ez az ügyesen szerkesztett nagyvezéri levél lényeges tartalma, melynek folytán a fejedelem a napokban Rustcsuk és Varnán keresztül, hol rá egy török fregát várakozik, Konstantinápolyba menend.“

GÖRÖGORSZÁG. Athen, márcz. 16. A krétaiak szállardul állják meg helyüket; majdnem az egész sziget, a három városi vár kivételével, a felkelők kezében van. Mustafa pasa Kaneában van,

az ideiglenes kormány pedig Sphakiában. A központi bizottság f. hó 15-ig terjedő jelentése mondja, hogy a st. myroni csatározás óta újabb katonai hadművelet nem jegyezhető fel, és hogy a fölkelés a keleti kerületekben március első felében újból lesz szervezve.“

OROSZORSZÁG. A „Bürzen. Ztg“ írja: „Az orosz kormánynak a keleti kérdést illető sürgősségeinek közéttelte a napi politikuskoknak és a sajtónak tág mezőt nyitott a kombinációkra. Ezek az orosz politika igazolásaként és mint a nyugati hatalmak ellen szórt vádnak vétettek, melyeknek a huzavonás vettetik szemükre a sajtóban. Európa politikai láthatárán tornyosuló sötét felhők, mondják, fenyegetőbbekké válnak, de az európai kabinetek nem sietnek közös cselekvés által az európai háború lehetőségének elejét venni.“

KÜLÖNFÉLÉK.

* Ő Felsége Bécsből visszaérkezve Budapestre, tegnap Güdöllőre rándult vadászni. A nemzetiségi kérdés megoldása közelebből várható. Ebből áll legújabb távirati tudósításunk Pestről.

— Gróf Péchy ő exelja a miniszterium által, újabb hír szerint, kir. biztosul nem Erdélybe, hanem Fiuméba küldetik ki.

* Ő Felsége a Kolozsvár sz. kir. városa nevében az alkotmány helyreállítása alkalmából felterjesztett hódoló feliratot legfelsőbb megelegetéssel legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.

* A „Budapesti Közlöny“ márcz. 24-ki számában közli a legmagasb kabineti iratot a güdöllői uradalom megvásárlásáról. Tartalma egészen összhangzó pénzügyminiszterünknek az alsóházban tett jelentésével.

— A pénzügyminiszter a magyar- és erdélyországi pénzügyi hatóságokhoz egy körrendeletet bocsátott, melyben működése megkezdését tudatván, következőleg intézkedik: 1. A hatóságok ezután a magyar pénzügyminiszteriumtól függenek. 2. Minden Magyar- és Erdélyországi levő pénzügyi hivatal megszűnik a cs. kir. címet viselni, s ez magyar kir. címmel cserélendő fel; a kerületi pénzügyigazgatóságok pedig „Magyar kir. pénzügyi felelősség“ nevetet nyernek. 3. Czimerek, pecsétek Magyarországon a magyar, Erdélyországon az erdélyi címmel cserélendők fel. A helyi megjelölések elhagyandók. 4. Hivatalos nyelv a magyar, mi azonnal fogantatba veendő, megengedtetik azonban az alsóbb hivataloknál belső ügyviteli nyelvtől további intézkedésig a német is; de a kiadványoknak itt is magyar nyelven kell szerkeszteniük. 5. Az örökös tartományokkal érintkezés marad, mint eddig. 6. A katonai hatóságokkal levelezés német. Végül elvárja a pénzügyminiszter úr a pénzügyi hatóságok buzgó támogatását. (K.)

— Kézdivásárhelyt néhány nappal ezelőtt nagy tűzvész dühöngött.

— Maros szék birtokosai egy értekezletben évvizsló feliratot határoztak a miniszteriumhoz, melyet számos aláírással ellátva fel is küldöttek. Szövegét, mit éppen most vettünk, jövő számunk hozza.

— (Necrológ.) Losonczy gróf Bánffy Béla, bánatos férj, maga; ifj. b. Wesselényi Ferenc, neje b. Wesselényi Mária, szülők; b. Wesselényi István, neje, gyermekei és b. Wesselényi József testvérek; ugy szintén minden rokonok nevében, mely keserűséggel jelenti, hogy szeretett hitvese, az illeték ritka kedvességi leánya, testvére, rokona hadadi b. Wesselényi Róza nincs többé! Midőn szívében édes reménnyel nézett előre annak az órának, mely feledtetni fogja 11 évre terjedt házasság életét egyetlen keserűséggel, első gyermekük kora halálát: egyszerre omlottak össze mind jövőre épített szép reményei, mind jelenének öröme, boldogsága. Mind erre három rövid nap elég volt; három napi terhes szenvedés véget vetett a csak 32 évre terjedt, és oly sokaknak kedves életnek. Folyó hó 26-kán reggeli 4 órakor szakadt ki a véglehetet abból a kebelből, mely a tiszta ártatlanságnak és erőnyeknek vala felszentelt temploma. Szó nem festhet a szülők keservét, kik saját életük örömeit megváltották volna a nekik oly drága életet. Összeefolyó koporsója felett a szerető testvér, rokonok, barátok, minden ismerők könnyűtje; mert ő mindenkinek kedves vala! Ha a közös részvét enyhíthetne fájdalmat, itt a bánat bizonyára könnyűtje; de a halál fulánkját csak az veheti el, a ki megtörte hatalmát, a sir felett valódi vigaszt csak a vallásos hit adhat!! Hült tetemei fo-

lyó hó 28-kán d. e. 10 órakor, rövid ima után, fogtak a szülők háztól elindítani, hogy Drágban a családi sírboltban elhelyeztessenek. Nyugodjanak csendesen!!! Kolozsvárt, március 26 kán, 1867.

— A „Volksfreund“ írja, hogy némi sürdőlás fejlett volna ki az osztrák és magyar pénzügyminiszter között. Hír szerint ugyanis az osztrák pénzügyér 160,000 mázsát adott volna el a magyar aknákból, s ez ellen a magyar miniszter tiltakozott, minthogy ugyanazon tömeg söt ő előnyösebben adhatta volna el Törökországban.

— Sennyei Pál, saját kívánságára, a felsőházi elnökségtől fölmentetett és helyébe, mint a „P. L.“ értesül, Majláth György nevezetett ki.

— Koronázási előkészületek. Gróf Károlyi György koronaőr már elrendelte a koronázási jelvények kiigazítását. Pórfi ur, pesti kalapgyárnok, bizottat meg a korona kibélelésével; a bélés arannyal áttört vörös bársonnyal és fehér atlaszból fog állani; e czélból közöltetett vele, a császár fejéért. A korona kitisztítását és kijavítását Müller pesti ötvös fogja eszközölni; Szikrássy pedig egy új kardhüvelyt fog készíteni.

— Franciaországnak komor jelenségek merülnek fel. Eltekintve a Ronbaixban keletkezett zavargásoktól általában elmondhatni, hogy a francia munkás osztály nem a legjobb szellem lelkesíti. Parisban mindinkább növekedő elégedetlenség veszi erőt a munkás osztályon a világkiállítás miatt, mert attól tartanak, hogy az élelmiszerek rendkívüli drágaságát vonandja maga után, a nélkül, hogy a munkásokat egyéb tekintetben kárpótolná. A hivatalnok személyzet közt sem a legjobb kedv uralkodik, náluk ez a jelszó: „Fizetés-felemlés, vagy le a munkálattal!“ Így van ez és nem másként.

— A „Hon“ bukaresti levelezője írja: „Mazcellariu erdélyi képviselő magaviselete megjárta az itteni lapokat is. Senkinek sem jutott eszébe, hogy valjón itt mi történne, ha valamelyik képviselő az ország szentesített törvénye ellenére, más nyelven kezdené perorálni? pedig nagyon könnyű lett volna kitalálni.“

— A koronázási szertartás legfőbb részletei, hír szerint, ugy osztattak fel, miszerint a koronázás a budai várban sz. János templomban, az arany-sarkantyus vitézek lovagga titése szintén a várbeli Nagyasszonyunk templomban, a koronázási eskü a pesti belvárosi templom előtt, s a kardvágás a lánczbid s akadémiai palota közötti téren történjenek. — Buda vára 85 év óta nem látott koronázást.

— A birodalmi tanácsosál szemben a következő két tételben jelöli ki a kormány, a „Ll.“ bécsi levelezője szerint, elfoglalandó állását: a Magyarországgal való kiegyezés a kormányra nézve visszavonhatatlan tény, a Lajthán inneni országokban pedig csak a birodalmi tanács beleegyezése által válik a kiegyezés törvényszerűleg teljessé. Ezekből kiindulva, s nehogy e két tétel egymást megsemmisítse, ki fogja jelteni a kormány abbéli várakozását, hogy a birodalmi tanács méltó tekintettel lesz arra, hogy a kiegyezés politikai kényszerítés ténye volt, hogy tehát megadja erre nézve a kormánynak az indemnitást, melyet alkotmányos kötelezettsége érzetében kér, és hogy ezáltal az új jogállapotnak megadja a teljes, alkotmány szerű, alakai szentesítést.

— Szépné, Mátrai Laura asszony jövő szeptember 3-án vendégszerepre M. Várasárhelyre megy. Bárha sajnáljuk, hogy remek játékaik és bár rövid idő alatt nélkülözniük kell; oly önzők még sem lehetünk, hogy meg kívánjuk fosztani marosvásárhelyi testvéreinket a művelzettől e kitűnő, s a női szerénység tekintetében is ritka színpadi jelenséget láthatni. A tisztelt művésznő mindig friss habérjait a lelkes széklőség hazafias központján bizonyára újjakkal fogja szaporítani.

— A házi zenekörnek f. é. márcz. 29-re hirdetett hangversenye, közbe jött akadályok miatt, elhalasztott, mi okból vasárnap, azaz: f. h. 31-én tartatik meg rendes havi előadása. Az elmaradt hangversenyt reméljük, hogy a szinagázgató úr szíveségéből s közreműködésével a színházban adhatja a zenekör, a hol minden tekintetben több siker remélhető.

— A csuklás rögtöni megszüntetésére legjobb s legbiztosabb szer egy darabka cukorra eczetet csepegtetni s azt megenni. Kit gyakran szokott ez alkalmatlan baj meglepni, bizonyosan közönségtel veendő e szer közvétételét.

— A hangyákat biztosan el lehet irtani, bármely helyiségből, ha egy csepe aljában petróleumot teszünk oda, hol legnagyobb mennyiségben szoktak összegyűlekedni a hangyák. Meg kell próbálni.

Nemzeti színház. Kedden, márcz. 26-kán Szépné Mátrai Laura jutalomjátékán „Griseldis a szénegető leánya“ című dráma adatott. Hogy közönségünk a művésznő nevet teljes joggal kiérdemlő Szépné fenkölt tehetsége iránt mily méltánylással s elismeréssel viseltetik, mutatja az, hogy daczára annak, hogy egy gyszas haláleset visszatarthatja a felsőbb köröket, a színház mégis zsufolva megtelt, s midőn kedvező művésznőnk kilépett, szűnni nem akaró tapsviharral és bokréttakkal üdvözölte, a nők küldöttjei pedig értékes emlékekkel, egy díszes ezüst-kosárral tisztelték meg, melyen e felirat volt: „Szépné Mátrai Laurának. A fenkölt szellemű koszos művésznőnek, szerény nőnek, buzgó honleányának jutalomjátékára. A kolozsvári nők. 1867. márcz. 26-án. A felirat keretében be voltak jegyezve azon szerepek, melyekben Szépné színpadunkon remekelt. Nők nyujták ez emléket a nőnek, ki egyiránt gyöngéd, fenkölt mintgő, anya és művésznő, nőtől jött e tisztelt- és elismerésnek kegyeletes adója, s azért az még nagyobb erkölcsi értékkel kell hogy bírjon, a dicsőség koszorújára illesztett szerény virág az, melylyel a haza nemtője megkoszorúzza a lángész e kedves szülőtjét.

Szépné ez este felülmuta önmagát, nehéz szerepét művészi melegséggel adta, s remekül személyesíté a nőt, ki magasztos szerelméért mindent feláldozni tud, és az önzetesen bízisze nőt, ki midőn megérté, hogy szerelmével játékok fűtek, hogy szívét csak hiúságból marcangolták, akkor a női önzet szerelme fölé emelkedik s eltaszítja magát a nőt, ki szerelmével játékok és kísérletet tudott irtani. Ezen megrendítő küzdelemeken átment, ezen szenvedéseiben magasztos női jellemet akként fogta fel és érzékít Szépné, miként azt tőle várhatók. Drágus szintén kitűnően adta a vak szénegetőt, s azért az est hősnője dicsőségének részese is volt, osztóván vele taps- és kihívásokban. Szigeti Percival szerepében néha helyén volt, de néha szavai túl cikornyás, erőltetett volt, hiányzott az életből merített azon természetesség, mely Felekit, Tothot oly kedveltekké teszi, mert a színpad az életnek tükré, s azt hűn kell hogy visszatükrökölje.

Szerdán, márcz. 27-én „A portici Néma“, ugyan oly szereposztással mint előbb, s valamivel sikerültebb előadással.

UJ POSTA.

— Az „Avenir National“ értesítése szerint, a Luxemburg városában levő porosz őrséget jelentékenyül megszorították. E tényről szemben kevés fontosságot tulajdoníthatni a „France“ és „Patrie“ közleményeinek, melyek a luxemburgi ügyből válságot jósó híreket alaptalanoknak nyilatkoztatják.

— Londoni hírek azt állítják, hogy az írlandi mozgalom elfojtatott. E feni kísérletnek azonban már is van annyi eredménye, hogy a tory D'Israeli Irland sorsát javító reformbill előterjesztését igére a parlamentnek.

— Bukarestben ismét lázongástól tartottak; a hadcsapatok készen álltak laktnyaikban. Fordultak elő csoportosulások, de a földbírtokot követelő pornép azonnal szétszórt, mihelyt a katonaság erősen közbelepett; néhány paraszt elfogatása után a rend helyreállított.

— A párisi török követ, Mustafa bég, bemutatta III. Napoleon császárnak a Törökország újra szervezésére vonatkozó alkotmány-tervezetet, melyet az átalakítás élén álló ifjú török párt készített.

— Az „Ind. belge“ távirata tudatja, hogy a londoni kabinet nem csatlakozott Francia- és Oroszország kezdeményezéséhez, melynek értelmében azt akarták ajánlani Törökországnak, engedje át Kandia szigetét Görögországnak.

— A „Volksztg.“ jelenti, hogy Berlinben sok katonai cizelokra szánt járművet készítenek az orosz kormány számára.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Mártius 27-kén: 5% Metaliques 100 frt 58.70. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 70.20. Kamat 62 10. 1860. Kölcsön 85.90. Bankrészevény 729.—. Hitelintézeti részevény 200 frt 183.50. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 128.90. Ezüst 126.50. Cs. királyi arany 6.09.

Mártius 23-kán: Földtehermentesi kötvény Magyarország 70.50. Erdélyi 67.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(56) (9-12)

Arany- és ezüst- férfi- és nőiészereket

a legújabb és izletesbb párisi divat szerint árulok a következő

hihetetlen olcsó árban.

Hosszu férfi- és női-oraláncok 13 p. ezüsből, gazdagon megaranyozva vagy Nro. 3 arannyal vegyítve, 7, 9, 11, 13, 15 frt.

Rövid férfi- és női-oraláncok 13 p. ezüsből, gazdagon megaranyozva, vagy Nro. 3 arannyal vegyítve 4, 5, 6, 8, 10, 12 frt.

Mellűk és függők, simára metszett, kövekkel, gyönggyel emaillozott vagy a nélkül, ezüst vagy Nro. 3 arannyal vegyített 7, 9, 12, 15, 20 frt.

Nyakkérmek (Medaillons) 13 p. ezüst vagy Nro. 3 arannyal vegyített sima, vagy emaillozott 1 frt 80, 2, 3, 4, 6, 8 frt.

Keresztek 13 p. ezüst vagy Nro. 3 arannyal vegyített sima vagy emaillozott 90 kr, 1, 1 frt 50, 2, 3 frt.

Szívek 13 p. ezüst vagy Nro. 3 arannyal vegyített, kinyitható, sima vagy emaillozott 1 frt 50 kr, 2, 3, 4 frt.

Élőing-gombok 13 p. ezüst, aranyozott, vagy Nro. 3 arannyal vegyített, sima, vagy kövel kirakott, 70 kr, 1, 1 frt 50, 2, 3 frt.

Kézűl-gombok (Manschette) 13 p. ezüst, aranyozott vagy Nro. 3 arannyal vegyített, sima vagy kövel kirakott, 1 frt 50, 2, 3, 4, 6 frt.

Gyűrűk, 13 p. ezüst, aranyozva, vagy Nro. 3 arannyal vegyítve, sima, emaillozott vagy köves 1, 1 frt 50, 2, 3, 4, 5 frt.

Pecsetnyomó-gyűrűk, 13 p. ezüst aranyozva, vagy Nro. 3 arannyal vegyítve 2, 2 frt 50, 3, 4, 5 frt.

Karpercek, 18 próbás ezüst, gazdagon aranyozva, vagy Nro. 3 arannyal vegyítve, 3 frt 50, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15 frt.

Tovább: Serkentők órával, minek egy háznál sem szabad hiányzani 7 frt.

Inga-órák minden nemben, 2 évi jóállás mellett.

Kereskedőknek árleendő. Bizományokra szerződés köttetik. Megbízásokat utánvét útján a legpontosabban teljesít a raktár

Fromm Ph.
Hohenmarkt Nr. 11, Wien.

(120) (1-1)

Egy francia leány kíván valamely uri háznál kis gyermekek mellé itt, vagy a vidéken

mint Bonne

elhelyeztetni; bővebben Biasini gyors-utazási irodájában Kolozsvárt.

(121) (1-3)

Tisztított Ftlogen

vagy Petroleum fontja — ft 20 kr

közönséges kocsi

kenőcs fontja — ft 10 kr

Sárga kocsi kenőcs

szagtalan és hár helyett

használható fontja — ft 20 kr

oltó viasz — 1 ft 40 kr

ugy kisebb mértékben is kaphatók

Szentjánosi Ferencznel
Kolozsvárt középútcza.

(114) (2-12)

Hôtel „WANDL.“

Bécs.

Stadt Petersplatz Nr. 12.

Első rangú hotel kedvező központi helyen a legkényelmesebb berendezéssel. 200 szobát foglal magában, miért is szüntelen jó szállásra lehet számítani. Kérnek a Bécsbe érkezők, hogy a bérkocsiosok által ne engedjék magokat más szállodába vitetni holmi ürügy alatt, p. o. hogy a „Wandl“ szálloda már tele van; mert Bécsben a bérkocsiosok a t. ez. utasokkal formás szerinti kereskedést irtnek és őket csak azon szállodákba viszik hol a legtöbb borralvót kapják, míg a fenn nevezett szálloda az oda hajtó kocsioknak ny elvből indulva ki semmi borralvót nem ad.

Szoba ár 60 krtól 4 frtig napjára. Nagy szállások salonnal hasonlólag mérekel árón.

(122) (1-1)

A Háromszéki nemes közönségnek figyelmébe ajánlatom

Kézi vásárhelyt

FEJÉR LUKÁCS kereskedését

a hol illő áron vásárolhatni mindennemű női- és férfi rubakelméket pontos és kész szolgálat mellett.

Egy vidéki.

(123) (1-3)

Közgyűlés.

A m.-valkói, kelecezi és k.-ujfalusi birtokoságnak jövő április hó 6-kán d. e. 10 órakor közgyűlése lesz Kolozsvárt a n. m. g. Jósika Lajos ur elnökléte alatt és házánál. Melyre az illető t. ez. birtokos urakat azon hozzáadással van szerencsém meghívni, hogy az eligazítandó tárgyak igen fontosak.

Incsel, márt. 24-én, 1867.

GYARMATHY MIKLÓS,
alinspector.

(117) (2-3)

Eladó jószág.

A néhai báró Gerliczy Albert hagyatékához tartozó M. h. e. falvi, Obrázai és O. Csesztvei jószág örök áron eladó. Értekezhetni ügyvéd Groisz Nándornál Kolozsvárt.

(116) (2-3)

Hirdetmény.

Kolozsvárt a birhédt foggyvíztí Nádasi fürdő 1867 ápril 24. fogva hasznos-berbe adandó. Értekezhetni róla a tulajdonossal Kolozsvárt kül-monostortczai 54 számú háznál.